

JOURE, DE DOOPSGEZINDE KERK

Bouwgeschiedenis en exterieur

De huidige kerk is in 1824 gebouwd. Hoewel dat na 1795 niet meer nodig was, is de kerk toch achter de rooilijn gebouwd. Tot die tijd, vanaf ongeveer 1620, werden doopsgezinde kerken gedoogd mits ze niet als kerkgebouw herkend konden worden; zo ontstonden de schuilkerken. In Joure waren twee doopsgezinde gemeenten ontstaan; de ene gemeente noemde men het Oude Huis en de andere het Nieuwe Huis. In 1817 besloot men dat beide gemeenten, omdat er meer was dat hen bond dan hen scheidde, moesten samengaan.

De gemeente groeide zodat het kerkgebouw te klein werd en men besloot een nieuwe kerk te bouwen. Eind september werd de nieuwe kerk opgeleverd en op 26 september 1824 werd de nieuwe kerk ingewijd. In de windvaan werden Lam en Zon afgebeeld.

In 1863 kwam er een smeedijzeren hekwerk in de kerk, in 1868 een plafond met 'ijzeren balken', de muren werden gestucadoord en de kerk werd van gas voorzien. In 1955 was, na de nodige verbouw, de feestelijke opening van het Mennohuis. Bij de kerkrestauratie ging het om het interieur en het orgel. Het kerkgebouw is een eenvoudige zaalkerk, gemetseld van kleine gele steen. Het dak is gedekt met grijsblauwe pannen. De kerk is driezijdig gesloten. In de muren rondboogramen, twee in de sluiting en in de noord- en de zuidzijde elk drie.

Op de voorgevel eren open dakruiter met daarop een windvaan, voorstellende een lam.

De voorgevel, een tuitgevel, is van rode steen gebouwd in neoclassicistische stijl. Twee pilasters, een klassieke ingangspartij met rondbogen: deur en raam.

De ingangspartij wordt afgesloten door een timpaan. Naast de ingang twee ramen. Boven de ingangspartij een rond raam.

Het voorplein wordt afgesloten door een smeedijzeren hek en twee neoclassicistische, hardstenen palen.

Interieur

De kerk is gebouwd als zaalkerk. Rondom is een lambrisering aangebracht. Er zijn 6 rijen banken uit 1980 en daarvoor zeven rijen stoelen. De kraak met banken rust op pilaren met kapitelen. Op de kraak zien we een tandlijst en een hekwerk met balusters, en ook een tekst die herinnert aan de ingebruikname van de kerk.

De gesneden eiken preekstoel komt uit de afgebroken kerk evenals de tekstbordjes met kleplaadjes. Ze zijn uit de periode 1750-1775. Het halfronde tongewelf is groen geschilderd.

Vroeger hingen er gaslampen in de kerk. Nu zijn er vier kleine kronen, één boven de kraak.

In de sluiting van de kerk is een podium. In de doopsgezinde kerk is dat de doopvloer. Zij die zich laten dopen, knielen daar op de rand van het podium. We zien aan beide zijden twee voorbanken en daarna twee overhuifde banken met tandlijst, de overhuiving gedragen door kolommen met kapitelen. Aan de banken gesneden randen met balusters en ook twee kleine kronen. Deze neoclassicistische banken uit 1824, doen dienst als kerkenraadbanken. De preekstoel heeft drie panelen met snijwerk waarin plantmotieven. Aan de preekstoel een spijlenhek met een 'geelkoperen' leuning. Joure was bekend vanwege de geelgieterijen.

IJzeren trekstangen verbinden de zijmuren.

Orgel

In 1838 werd er over de aanschaf van een orgel gesproken. Men had niet genoeg geld beschikbaar. In 1843 besloot men een actie te houden om geld voor een orgel in te zamelen maar de actie werd geen succes. In 1850 bood iemand zijn huisorgel en zichzelf als organist aan voor de duur van één jaar. Er werd niet aan de verwachtingen voldaan en deze situatie werd beëindigd.

In 1851 werd bij de firma Van Gelder in Rotterdam een orgel gekocht voor f 390,00. Het was een orgel met drie beelden. Het orgel stond op de galerij. In 1857 liet men een pijporgel bouwen boven de preekstoel. Het werd op 16 mei 1858 ingewijd. Die zondag gaf de heer Tadema een orgel-concert waarvan de toegangsprijs 25 cent bedroeg. De opbrengst van het concert was voor de armen. Het orgel werd gebouwd door de Gebroeders L. van Dam uit Leeuwarden voor f 2500,00.

Het orgel is in 1920 gerestaureerd (onbekend door wie), in 1942 door Vaas en Bron, oud-werknemers van de firma Gebroeders Van Dam. In 1960 begon men weer met een restauratie die in 1961 werd voltooid. Dit werd gedaan door orgelmaker De Hoop. De laatste restauratie vond plaats in 1979-1980 door Bakker en Timmenga te Leeuwarden. Hierbij werd de oorspronkelijke dispositie hersteld met pijpwerk uit het orgel van de Jacobijnerkerk te Leeuwarden. Het orgel is het tiende frontontwerp van L. van Dam en Zonen. Het is boven de preekstoel gebouwd zodat het ook dient als klankbord, vandaar misschien de half ovale

grondvorm. Het is een eenklaviersorgel met de claviatuur aan de zijkant. Het front is vijfledig. Smalle gedeelde veldjes zijn naast het middenveld, samen onder één kap gebracht. De smalle veldjes komen hier voor het eerst in deze vorm voor. De grotere pijpen staan in een pijpveld in plaats van een halfronde toren. Het middenveld met de twee zijvelden staan samen op één ovaal gebogen lijst. Daarnaast velden met grote pijpen in een S-vormige buiging naar achteren. Dispositie:

Manuaal:

Bourdon 16', Prestant 8', Viola di Gamba 8', Octaaf 4', Fluit d'Amour 4', Prestantquint 3', Gemshoorn 2', Cornet 3' d, Trompet 8' b/d,

Aangehangen pedaal Afsluiting, Tremulant, Ventiel, forte/piano-inrichting, C-g³/C-f

Minze Postma
2007

Literatuur:

-K.F. Gildemacher, L.G. Jansma, H. Spanninga eds., Haskerlân, Fryske Akademy. Ljouwert, 1990

-Jan Jongepier, Vijf eeuwen Friese orgelbouw, Friese pers boekerij, Ljouwert, 2004